

Bures,

dát podcast gieđahallá eLappi-fitnu doaimmaid ja ulbmiliid ja dasto gáiddusoahpahusa pedagogihka ja bagadallama. Mun lean Pigga Keskitalo, Ville-Ásllat Piggá ja barggan dutkin Lappi universitehtas ja eLappi fitnus áššedovdin.

Mii lea eLappi-fidnu?

eLappi-fitnu ruhtada Eurohpa sosiálaruhtarádju, Davvi-Nuortabáđaeatnama Ealáhus-, johtolat –ja birasguovddáš ja Lappi universiteahtta. Fitnu ulbmilin lea nannet vuodđooahpahusa gáiddusoahpahusa doaibmaneavttuid Lappis. Fitnu gárten oahpaheaddjiid digitálamáhttima ja pedagogihka ovdánahttindárbbuid gáiddusoahpahusa hárrái. Gávnnahuvvon dárbbuid vuodul oahpaheaddjiide lea fállun áššedovdiveahkki ja skuvlejupmi. Lassin buvttaduvvo rabas doarjjamateriála pedagogalaš metodaidda ja reaidduid geavaheapmái. Ulbmilin lea nannet oahpahusa kvalitehta olles Lappis.

Mat áššit leat dehálaččat gáiddusoahpahusa pedagogihkas ja bagadallamis?

Gáiddusoahpahusa pedagogihka ja bagadallama sáhttit geahččat ovdamearkan gáiddusoahpahusa kvalitehtarávvagiid oaidninčiegas, maid OpenDigi-fitnu lea čállán giđđat 2020. Rávvagat sisttisdoallet oahppiid, oahpaheaddjiid ja vanhemiid rivttiid. Čuovvovaččat geahččat maid dát rávvagat sisttisdoallet čuoggá dásis ja geavatlaččat.

1. Vuosttaš ráva lea, ahte oahppis lea riekti oažžut beaivválaččat doarjaga oahppamii. Maid dát mearkkaša?

Gáiddusoahpahus spiehkasa doaimmaid dáfus lagasoahpahusas. Oahpaheaddji ii leat fysalaččat olámuttus luohkkálanjas ja nu oahppama doarjuma vugiid gártá smiehttat hui fuolalaččat. Oahppis lea riekti oažžut individuála doarjaga buot doarjaga dásiin. Oahppi galgá dorjojuvvot váldit ovddasvástádusa iežas oahppamis iežas ovdánandási mielde. Oahpaheaddji doarjagii ja bagadeapmái lea buorre lágidity iečanas, áigetabellii merkejuvvon bottožiid dallego oahpaheaddji lea oahppi olámuttus ovdamearkan fierpmi dahje telefona bokte.

2. Čuovvovaš ráva lea ahte oahppis lea riekti ságastallat oahpaheaddjiin ja oažžut sánalaš máhcaga iežas bargamis. Makkár jurdagat dása gullet?

Oahppi oahppama ovdáneami galgá árvvoštallat maiddái gáiddusoahpahusas. Oahppi dárbbáša jeavddálaš máhcahaga, mii doarju bargama ovdáneami. Oahpaheaddji sáhtta ovdamearkan leat oktavuođas juohke oahppái máhcahatságastallama hámis muhtin gerddiid vahkus.

3. Goalmmát ráva oahppiid ektui lea, ahte oahppis lea riekti gullat luohkkáservoži. Maid dás sáhtá jurddašit?

Gáiddusoahpahusas gulahallan lea mánnga geardde mohkkásut, muhto uhcimusat seamma dehálaš go luohkkálatnjabargamis. Oahppis galgá leat gáiddusoahpahusas dovdu, ahte oahpaheaddji lea su doarjjan beaivválaš skuvlabargguin ja ahte oahppi lea ain iežas skuvlaluohká miellahttu. Oahpahusa sáhtá ollašuhttit fierpmi vehkiin joko synkronalaččat dahjege seammaáigásaččat dahje áiggi ja báikkis luvvosit dahjege asynkronalaččat. Asynkronalaš oahpahusas oahpaheaddji sádde bargguid, bádde oahpahusvideoid ja oahppi dahká daid dalle go sutnje heive buoremusat. Goappáge dáhpaš oahppi dárbaša iežas oahppamii doarjaga ja máhcaheami. Synkronalaš gáiddusoahpahusas lea buorre jus geavahusas lea fierbmehiras mas oahppit sáhttet bargat unnitge jovkkožiin nu ahte mánáid gaskasaš joavkobargu ollašuvvá maiddái gáiddusoahpahusa áigge. Nu oahppit besset ovtta bargat fierpmi bokte ja čájehit nubbi nubbi maid sii leat dahkan. Geavahuvvon digitálačovdosiid meari gánniha doallat govttolaš dan čálmis atnemiin ahte mii lea oahppiid ahki ja iehčanasvuodássi.

4. Čuovvovaš rávvagat gullet fuolaheaddjiid rivttiide, mii mearkaša dan ahte fuolaheaddjis lea riekti diehtit skuvlabarggu plánain áiggi. Mo dáid galggašii geavatlaččat ollašuhttit?

Gáiddusoahpahus gáibida mánngalágan ordnestallamiid. Skuvla galgá fuolahit ahte diehtajuohkin doaibmá ja diehtu johtá njuovžilit skuvlla ja ruovttuid gaska. Oahpaheaddji ja skuvllaid rávvagat galget doarjut fuolaheaddjiid láhčit vejolašvuodaid ruovttus čadahuvvon skuvlabargguide.

5. Čuovvovaš ráva lea ahte fuolaheaddjis lea riekti oažžut dieđuid máná bargama lihkestuvvamis.

Oahppi lassin fuolaheaddjis lea riekti oažžut dieđuid oahppi skuvlabargguid ja gáiddusoahpahusa lihkestuvvamis. Vaikke oahpaheaddjiin leage ovddasvástádus mánáid ja nuoraid studeremis, lea fuolaheaddjiid rolla hui mearkašahtti gáiddusoahpahusa áigge. Fuolaheaddjiin lea geatnegasvuohta gohcit maiddái lága dáfus ja fuolahit oahppiid skuvlabargguid ollašuvvamis. Mánngain bearrašiin mánát dahket skuvlabargguid ja vanhemat bargodietnasa gáiddusin. Dan dáfus lea dehaš, ahte ruovttuin dihtet boahttevaš beivviid materiála- ja reaidodárbuid.

Oahpahusbottuid lassin oahpaheaddji galgá leat oahppiid ja fuolaheaddjiid olaheamis skuvla-beivviid áigge. Buohkaid ektui lea čielgaseamos dat, ahte oahpaheaddji almmuha beaivválaš onlineáiggiid, go son lea olámuttus joga fierpmi dahje telefona bokte. Skuvllas sáhtá leat maiddái oahpaheaddjiid telefondiibmu. Nu oahppis lea vejolašvuohta oažžut dárkkat dieđuid bargguin dahje jearrat ráđi bargobihtáid čađaheapmái. Dát njuolggolalahallan geahpida maiddái skuvlla ja ruovttuid isolašuvnna ja buktá dorvvolašvuoda dovdu buot oassebeliide.

6. Čuovvovaš kvalihtehtarávvgat gusket oahpaheaddjiid rivttiide, ovdamearkan oahpaheaddjis lea riekti ámmátlaš doarjagii ja oahpahusa ráffái.

Oahpaheaddjiid barggus loaktima galgá doarjut maiddáí gáiddusoahpahusa áigge. oahpaheaddjiin lea riekti oažžut doarjaga kollegain ja skuvlla jođiheaddjiin. Kollegiála doarjja ja máhttima juohkin leat dehálaččat. Gáiddusoahpahusas ovttasbarggu mearkkašupmi deattuhuvvo. Ovttasbarggu sáhtá nannet ovdamearkan vahkkosaš personálačoahkkimiid ja eahpevirggálaš kanálaid bokte.

7. Manimus rávan lea ahte oahpaheaddjiin lea riekti gullat skuvleservožii. Maid dás sáhtášii dadjat?

Oahpaheaddjis galgá leat dovdu ahte son ii leat okto. Oahpaheaddji dárbbáša ámmátlaš doarjaga kolleagain, skuvlla jođiheaddjiin ja vejolaččat teknihkalaš doarjagis. Buori ovttasbargovuoigŋa olaheapmi lea hui dehálaš ja skuvllain galggašii šiehttát goas vahkkosaš deaivvadeamit fierbmevuodus leat. Dalle láhččo sadji áigeguovdilis jearaldagaide, ságastallamii ja gulahallamii.

Sávvat dáid rávvagiid doaibmat veahkkin viidásut barggu plánemis. Boahttevaš doaimmain vuodjut áššiide ođđa oaidninvugiiguin. Ovdamearkan mo smávva skuvlalaččaid galgá vuhtii váldit gáiddusoahpahusas.

Áigodat leamašan hástaleaddji oahpaheaddjiide, oahppiide ja ruovttuide ja dál lea buorre beassat bosihastit ja čohkket ođđa fámuid boahtte čakčii. Dilli sáhtá rievdat goas ihkenassii ja báikkálaččat gáiddusoahpahus joatkašuvvat goas beare. Dan eat sáhte velá diehtit, muhto dasa sáhttit ráhkkanit.

Fidnu sávva buori geasi buot oahpaheaddjiide ja sávvat buori ovttasbarggu čavčča doaimmain ja skuvlejumiiguin. Bivdit váldit oktavuodá buot dárbbuiguin ja jurdagiiguin mat fal čuožžilit digitálaoahpahusa ja gáiddusoahpahusa ektui.

Giitu guldaleamis ja ellet dearvan.

Pigga Keskitalo

Lappi universiteahтта

Bajásgeassindiehtagiid dieđagoddi

pigga.keskitalo(at)ulapland.fi

Gáiddusoahpahusa kvaliteahhta

1. Oahppis lea riekti oažžut oahpaheaddjis beaivválaččat doarjaga oahppamii.
2. Oahppis lea riekti ságastallat oahpaheaddjiin ja oažžut sánalaš máhcaheami skuvlabargguid birra.
3. Oahppis lea riekti dovdat gullevašvuoda skuvlaluohkkái.

Vuoddocehkiin oahppama guovddáš kvalitehtamihttarin doaibmá oahpaheaddji ja oahppi gulahallan. Gáiddusoahpahusas gulahallan lea mánnga láhkai hástaleaddji, muhto áibba seamma dehálaš go luohkkálatnjaoahpahusas. Oahppis galgá leat gáiddusoahpahusa áigge dovdu dan birra, ahte oahpaheaddji lea su doarjjan beaivválaš skuvlabarggus ja ahte oahppi lea ain oahppijoavkku miellahttu. Oahpahusa sáhtá ollašuhttit fierpmi bokte juogo synkronalaččat seamma áigásaččat dahje áiggis ja báikkis luvvosit asynkronalaččat. Asynkronalaš oahpahusas oahpaheaddji sádde bargguid, bádde oahpahusvideoid ja oahppi bargá daid dalle, go dat sutnje buoremusat heive. Goappáge dáhpáhusas oahppi galgá oažžut oahppamii doarjaga ja máhcaheami. Asynkronalaš barggus máhcahepmi sáhtá vuodduuvvat ovtta ráhkaduvvon matriisii, kommenteremii dahje vaikkeba video- dahje jietnamáhcahepmái. Gáiddusoahpahus ávkašuvvá fierpmeoahpahusas, muhto vuoddocehkiin ferte geavahit iešguđetge lágan bargguid, maid bargan oažžu oahppiid johtui ja eret dihtoršearpma ovddas. Bargun sáhtá leat vaikkeba adjektiivvaid geardduhepmi dahkamiin iežas biebmoeallis video. Maiddái govvaáidaga, biologijja posteriid dahje gihpa bargguid digitála dokumenteren lihkostuvvá telefoniin govvemiin. Stuorámuš oasis Suoma vuoddoskuvlalaččain lea anus bargguid sisaludemii heivvolaš fierbmebirrasat, nugo Teams, Google Classroom, Qridi, Peda.net dahje miinu vástideaddji.

Fuolaheaddji rievttit

4. Fuolaheaddjis lea riekti diehtit skuvlabargguin ja plánain áiggil.
5. Fuolaheaddjis lea riekti oažžut dieđu máná barggu lihkostuvvamis. Nugo oahppisge, de lea maiddái fuolaheaddjis riekti oažžut dieđu oahppi skuvlabarggus ja gáiddusoahpahusa plánain. Vaikke oahpaheaddjis leage ovddasvástádus máná ja nuora studeremis, lea fuolaheaddji dahje fuolaheddjiid rolla hui mearkkašahtti gáiddusoahpahusa áigge. Mánngain bearrašiiin oktiiheivehuvvo mánnga máná gáiddusstuderen ja fuolaheaddji gáiddusbargan. Dan sivas lea dehálaš, ahte ruovttuin dihtet buori áiggis boahttevaš beivviid materiála- ja reaidodárbbuid. Oahpahusbottuid lassin oahpaheaddji galgá leat oahppiid olaheamis skuvlabeivviid áigge. Buohkaid ektui lea čielgaseamos, ahte jus oahpaheaddji almmuha beaivválaš online-áiggiid, go son lea olámuttus fierpmi dahje telefona bokte. Skuvllas sáhtá leat maiddái oktasaččat šiehtton oahpaheaddjiid telefonáiggit. Nu oahppiin lea vejolaš jearrat dárkkit rávvagiid bargguin dahje daid čađaheamis. Dát nuolgogolahallan geahpeda skuvlla ja ruovttu isolašuvnna ja buktá dorvvolašvuoda dovdu buot oassebeliide.

Oahpaheaddji rievttit

6. Oahpaheaddjis lea riekti ámmátlaš doarjagii ja oahpahusa ráffái.
7. Oahpaheaddjis lea riekti ámmátlaš doarjagii ja oahpahusa ráffái.

Oahpaheaddjiid váldobargun lea oahpahit oahppiid. Teknihkalaš doarjjan doaibman ii leat oahpaheaddji bargun, muhto skuvla dahje skuvlenlágideaddji galgá ordnet doarjaga. Oahppit, fuolaheaddjit ja oahpeaddjit galget diehtit geasa galget váldit oktavuoda teknihkalaš jearaldagaiguin. Maiddái oahpaheaddji dárbbasa ámmátlaš doarjaga. Lea buorre šiehttat vahkkosaš onlinedeaivvadeamiid nu, ahte áššelisttuid sáhtta juohkit fierpmis ovdal čoahkkima. Čoahkkimiid vehkiin ovddidit skuvlla hálldahusa, ámmátlaš ovdáneami ja dahkat vejolažžan divvut gažaldagaid. Seammás fállu vejolašvuohta friddjahápmásaš ideaid juohkimii, riegádanbeivviide dahje vaikkeba boddolášmmohallamii. Searvvušlašvuođas fuolaheapmi lea hirbmat dehálaš maiddái gáiddusbarggus!

Duogášmateriála

Edutopia. What Teachers in China Have Learned in the Past Month. 20.3.2020.

Almmuhuvvon 13.3.2020.

Rávvagat leat čállon oassin OpenDigi - oahpaheaddjit jođihandáidduid ja digipedagogihka ovdánahttin servožiin - fitnus (OKM) ovttasbarggus Árktalaš pedagogihkka II, sámeoahpahusa digifierpmádat -fitnus (ESF).